

Oplegvel Collegebesluit

Onderwerp

Kwaliteit van voorschoolse en vroegschoolse educatie (VVE) in de gemeente Haarlem in 2010

Portefeuille J. Nieuwenburg
Auteur Mevr. D. van IJendoorn/ I. Out
Telefoon 511 3475/ 511 3486 E-mail: dvijendoorn@haarlem.nl / i.out@haarlem.nl
STZ/JOS Reg.nr. 2011/94735
GEEN bijlagen kopiëren
B & W-vergadering van 12 juli 2011

DOEL: Besluiten

Het college is bevoegd om het rapport van de Inspectie van het Onderwijs vast te stellen.

B&W

1. Het college besluit het rapport 'Kwaliteit van VVE in de gemeente Haarlem in 2010' van de Inspectie van het Onderwijs onderdeel te laten uitmaken van het vierjarig beleidsplan OKE 2011-2015
2. Het college besluit het rapport 'Kwaliteit van VVE in de gemeente Haarlem in 2010' openbaar te maken en te laten publiceren op de website van de Inspectie van het Onderwijs
3. Het besluit heeft geen financiële consequenties
4. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit; de media krijgen een persbericht
5. Het besluit van het college wordt ter informatie gestuurd aan de commissie Samenleving

Collegebesluit

Onderwerp: De kwaliteit van VVE in de gemeente Haarlem in 2010

Reg. Nummer: 2011/94735

1. Inleiding

Het toezicht op de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is per 1 augustus 2010 een structurele taak voor de Inspectie van het Onderwijs geworden als uitvloeisel van de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (OKE). De Inspectie van het Onderwijs maakt vanaf 2010 tot ongeveer 2013 een bestandsopname¹ van de VVE-locaties in alle Nederlandse gemeenten. De Inspectie van het Onderwijs heeft voor 2010 een toezichtkader ontwikkeld, dat bestaat uit een waarderingskader (inhoudelijke beoordeling) en een werkwijze (de wijze waarop het toezicht wordt uitgevoerd). De wettelijke basis van het VVE waarderingskader is de Wet OKE en dan met name artikel 15 van de Wet op het Onderwijstoezicht (WOT) en artikel 167 van de Wet op het Primair Onderwijs (WPO).

In de gemeente Haarlem zijn alle gecertificeerde VVE-locaties in 2010 bezocht. Het rapport bevat een verslag van het onderzoek van de inspectie naar de kwaliteit van de aangeboden VVE in Haarlem. De bezochte instellingen zijn in de gelegenheid gesteld om te reageren op feitelijkheden in de individuele conceptrapporten. Hierna stelde de Inspectie de definitieve rapporten op. De gemeente is als regievoerder in het VVE-beleid ook bevraagd door de Inspectie. Het rapport 'De kwaliteit van VVE in de gemeente Haarlem in 2010' bevat de VVE-context (VVE-beleid, -coördinatie en -evaluatie op gemeentelijk niveau) en de VVE-condities (de feitelijke kwaliteit zoals deze is waargenomen op de 20 peuterspeelzalen en 12 basisscholen waar VVE werd aangeboden in 2010).

Op 30 maart 2011 heeft de Inspectie het rapport op hoofdlijnen gepresenteerd aan de besturen van de VVE-aanbieders in Haarlem, waarbij met de aanwezigen is afgesproken dat zij als uitvoerders de aandachtspunten van de individuele inspectierapporten vormgeven. Met de betrokken partners is ook afgesproken om onderwerpen op stedelijk niveau in het kader van de nog vast te stellen Lokale Educatieve Agenda 2011-2015 (werktitel LEA II) verder vorm te geven.

2. Besluitpunten college

1. Het college besluit het rapport 'Kwaliteit van VVE in de gemeente Haarlem in 2010' van de Inspectie van het Onderwijs onderdeel te laten uitmaken van het vierjarig beleidsplan OKE 2011-2015
2. Het college besluit het rapport 'Kwaliteit van VVE in de gemeente Haarlem in 2010' openbaar te maken en te laten publiceren op de website van de Inspectie van het Onderwijs
3. Het besluit heeft geen financiële consequenties
4. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit; de media krijgen een persbericht
5. Het besluit van het college wordt ter informatie gestuurd aan de commissie Samenleving

---

¹ In de Memorie van Toelichting bij de OKE-wet wordt een zgn VVE-bestandsopname aangekondigd. Per gemeente worden alle volwaardige VVE-locaties geïnspecteerd op basis van een toezichtkader.

3. Beoogd resultaat

Een kwalitatief hoogwaardig, 100 procent aanbod van VVE-voorzieningen aan kinderen met een VVE-indicatie² in de gemeente Haarlem.

4. Argumenten

De inhoud past in het ingezet beleid

De wet OKE verplicht de gemeenten om vanaf 1 augustus 2010, als één van de kerntaken, onder meer een dekkend, 100 procent aanbod van voorschoolse voorzieningen voor doelgroepkinderen beschikbaar te hebben. Dit aanbod moet voldoen aan het 'Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie'³. De andere kerntaken zoals vastgelegd in de wet OKE betreffen:

- de kwaliteitsimpuls van het peuterspeelzaalwerk
- het toezicht en handhaving van voorschoolse voorzieningen
- het voeren van een jaarlijks overleg om afspraken te maken over een zo groot mogelijke deelname van doelgroepkinderen aan VVE (doelgroepbepaling, toeleiding en doorgaande lijn) en het vastleggen van resultaten van de vroegschoolse educatie met de schoolbesturen.

VVE- kwaliteit krijgt een positief oordeel van de Inspectie van het Onderwijs

In het inspectierapport komen de beleidscontext op gemeentelijk niveau en de beoordeling van de feitelijke kwaliteit van VVE op de VVE-locaties aan de orde. Over het geheel is het oordeel van Inspectie van het Onderwijs over de kwaliteit van VVE in Haarlem positief. De kwaliteit van VVE in Haarlem behaalt op geen enkel onderdeel de laagste score (score 1). Drie indicatoren zijn ontwikkeld, maar kunnen nog verder verbeterd worden (score 2). Volgens het rapport zijn 13 van de 19 indicatoren in Haarlem voldoende ontwikkeld (score 3). Op drie indicatoren fungeert VVE in Haarlems zelfs als voorbeeld voor andere gemeenten (score 4): de doelgroepdefinitie, doorgaande lijn en de groepsgrootte van de voorschoolse educatie krijgen de hoogst haalbare score.

In de bijlage wordt het toetsingskader en het oordeel van de Inspectie op de indicatoren nader toegelicht.

Het rapport, de bevindingen en aanbevelingen worden gebruikt als uitgangspunt voor het opstellen van de Lokale Educatieve Agenda 2011-2015 (LEA II) en het vierjarig beleidsplan OKE

De bestandsopname geeft de kwaliteit van VVE in 2010 weer die op grond van onze taken uit de Wet OKE aan de doelgroep wordt aangeboden. De Inspectie van het Onderwijs is van mening dat de gemeente Haarlem voortvarend van start is gegaan. De verbeterpunten uit dit rapport maken deel uit van het op te stellen vierjarig beleidsplan OKE 2011-2015, dat binnenkort aan het college wordt voorgelegd.

Openbaar maken van het rapport 'Kwaliteit van VVE in de gemeente Haarlem in 2010'

De inspecties vonden vóór 1 augustus 2010 plaats, waardoor de individuele rapporten van de VVE-instellingen niet openbaar zijn en dus ook niet te raadplegen via de website van de Inspectie van het Onderwijs. Ook het rapport 'Kwaliteit van VVE in de gemeente Haarlem in 2010' is niet automatisch openbaar. Het college

² Zie doelgroepdefinitie zoals vastgelegd in het collegebesluit van 1 september 2009 (kenmerk 2009/112710)

³ Besluit van 7 juli 2010, houdende vaststelling van basisvoorwaarden voor de kwaliteit van voorschoolse educatie (Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie), gepubliceerd in de Staatscourant van 22 juli 2010

kiest hier echter wel voor, gezien het karakter van het rapport is openbaarheid hiervan een meerwaarde voor het verder te versterken van VVE in Haarlem.

5. Kanttekeningen

De Inspectie van het Onderwijs constateert dat drie indicatoren verbeteringen nodig hebben, namelijk het ouderbeleid, de interne kwaliteitszorg en de systematische evaluatie en verbetering van VVE op gemeentelijk niveau. In de bijlage worden de bevindingen en deze indicatoren nader toegelicht.

6. Uitvoering

Signaalgestuurd toezicht vanaf 2011

In 2012 wordt een aanvulling verwacht met de nu nog niet gecertificeerde locaties. Nu de bestandsopname is gemaakt, wordt het inspectietoezicht signaalgestuurd vormgegeven. Dit houdt in dat periodiek afspraken met de gemeente gemaakt worden over de onderwerpen en de locaties waarop VVE-toezicht zal worden gehouden.

Uitwerken bevindingen en aandachtspunten inspectierapport

De versterking van de kwaliteit van VVE naar aanleiding van het inspectierapport vindt plaats op twee manieren. De verbeterpunten vallen namelijk onder de verantwoordelijkheden van de verschillende VVE-partners op zowel uitvoerend (individuele locaties en -rapporten) als op stedelijk (overkoepelend /gemeentelijk) niveau. Ten eerste gaan de VVE-aanbieders naar aanleiding van de bevindingen van de locatieonderzoeken aan de slag met de individuele rapporten. Ten tweede wordt een werkgroep Ontwikkelingskansen voor kinderen samengesteld in het kader van de ontwikkeling van de Lokale Educatieve Agenda II (LEAII). In deze werkgroep worden nadere afspraken gemaakt met de uitvoerende VVE- instellingen, onder meer over de stedelijke verbeterpunten zoals genoemd in het rapport van de Inspectie van het Onderwijs.

7. Bijlagen

Samenvatting resultaten rapport 'Kwaliteit van VVE in de gemeente Haarlem in 2010'

Rapport 'Kwaliteit van VVE in de gemeente Haarlem in 2010'

Het college van burgemeester en wethouders

de secretaris

de burgemeester

Bijlage

In het inspectierapport komen de beleidscontext op gemeentelijk niveau en de beoordeling van de feitelijke kwaliteit van VVE op de VVE-locaties aan de orde. Bij de beoordeling van de verschillende indicatoren wordt gebruikt gemaakt van een vierpuntsschaal:

1. Staat in de kinderschoenen: verbeteringen zijn dringend nodig
2. Enigzins ontwikkeld: verbeteringen zijn nodig
3. Voldoende
4. Goed ontwikkeld: een voorbeeld voor anderen

In onderstaande tabellen staan de oordelen van de Inspectie op de aspecten en indicatoren ten aanzien van de VVE-beleidscontext op gemeentelijk niveau. Bij elke indicator is een oordeel gegeven.

1 DE VVE-CONTEXT	
1a Gemeentelijk VVE-beleid	
1a1 Definitie doelgroepkind	4
1a2 Bereik	3
1a3 Toeleiding	3
1a4 Ouders	2
1a5 Integraal VVE-programma	3
1a6 Externe zorg	3
1a7 Interne kwaliteitszorg van de voor- en de vroegscholen	2
1a8 Doorgaande lijn	4
1a9 Resultaten	-
1a10 Overige gemeentelijke afspraken met de vroegscholen	
1b VVE-coördinatie op gemeentelijk niveau	3
1c Systematische evaluatie en verbetering van VVE op gemeentelijk niveau	2

2 VVE-CONDITIES	
2a Er is een recent GGD-rapport	3
2b De locaties voldoen aan de VVE-subsidievoorwaarden	3
2c Groepsgrootte en dubbele bezetting	
2c1 Groepsgrootte	4
2c2 Dubbele bezetting	3
2d VVE-tijd per week	3
2^e Kwaliteit van de leidsters	
2e1 Gekwalificeerde leidsters	3
2e2 Leidsters beheersen en gebruiken de Nederlandse taal voldoende	3
2e3 Leidsters zijn geschoold voor VVE	3
2e4 Opleidingsplan per VVE-beroepskracht	3

Hieronder worden de indicatoren nader belicht die als voorbeeld fungeren (score 4) en die nog verbeteringen behoeven (score 2).

Voorbeeldfunctie (score 4)

De kwaliteit van de VVE in Haarlem behaalde op drie indicatoren de hoogste score:

- De *doelgroepdefinitie* die in Haarlem wordt gehanteerd dient als voorbeeld voor andere gemeenten, omdat deze heel expliciet, breed gedragen en officieel is

vastgesteld én omdat een eventuele ontwikkelingsachterstand (ook aan de start van de peuterspeelzaalperiode) wordt bepaald.

- De *doorgaande lijn* wordt in Haarlem gewaarborgd door de afspraken die zijn gemaakt in de intentieverklaring tussen de gemeente en de VVE-partners (peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en schoolbesturen uit het primair onderwijs) en de invoering van het Haarlems OverdrachtsFormulier (HOF). De Inspectie geeft aan dat zowel de afspraken als het HOF een voorbeeld zijn voor anderen.
- De *groeps grootte* van de voorschoolse educatie is maximaal 16 kinderen en daardoor een voorbeeld voor andere gemeenten.

Benodigde verbeteringen (score 2)

Op drie indicatoren zijn volgens het oordeel van de Inspectie verbeteringen nodig, namelijk:

- Het specifieke *ouderbeleid* is nog een ontwikkelpunt, omdat de visie, doelen en uitvoering nog niet schriftelijk zijn vastgelegd. In de praktijk worden echter wel al diverse initiatieven genomen op doelgroepouders te bereiken via boekjes, filmpjes en voorlichting bij zelforganisaties en inburgeringstrajecten. Ook krijgt ouderbeleid op peuterspeelzalen en scholen steeds meer vorm.
- Om de *interne kwaliteitszorg van de voor- en vroegscholen* te volgen en te meten is een aanvraagformulier en prestatieplan benodigd bij de aanvraag van een VVE-subsidie en dient met een verantwoordingsformulier in na afloop van het subsidietijdvak om meer zicht te krijgen op de interne kwaliteit voor de voor- en voerschoolse educatie.
- De *systematische evaluatie en verbetering van VVE op gemeentelijk niveau* is een ontwikkelpunt voor Haarlem. Gemeenten behoren de regie te voeren over een cyclisch systeem om de kwaliteit van VVE te evalueren en de verbeteringen planmatig uit te voeren. De gemeente Haarlem werkt aan een thematische onderwijsmonitor, waarin VVE ook een onderwerp is.

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

DE KWALITEIT VAN VVE IN DE GEMEENTE HAARLEM IN 2010

Utrecht, maart 2011

INHOUD

	Voorwoord	5
	Inleiding	7
1	Plaatsbepaling van VVE in de gemeente Haarlem	9
1.1	Bezochte VVE-locaties in Haarlem	9
1.2	Gebruikte VVE-contextdocumenten	10
2	De VVE-beleidscontext op gemeentelijke niveau	11
2.1	De VVE-context	11
2.2	VVE-Condities	16
3	De feitelijke kwaliteit op de VVE-locaties in 2010	18
3.1	Context en condities	18
3.2	De ouders	19
3.3	Kwaliteit van de uitvoering van VVE	20
3.4	Ontwikkeling, begeleiding en zorg	21
3.5	Kwaliteitszorg	22
3.6	Doorgaande lijn	23
3.7	De resultaten van VVE	23
4	Conclusies	24

Voorwoord

In het Memorie van Toelichting bij de OKE-wet wordt een zogenaamde VVE-bestandsopname aangekondigd. In 2007 (en 2008 en 2009) heeft de onderwijsinspectie die al uitgevoerd in de vier grote steden. Nu wordt 'doorgestart' met de middelgrote steden (de G27), waaronder de gemeente Haarlem. Inmiddels is de OKE-wet van kracht en wordt vanuit dat kader na de bestandsopname in Haarlem het inspectietoezicht op de kwaliteit van VVE 'signaalgestuurd' vorm gegeven. Dat houdt in dat periodiek afspraken met de gemeente Haarlem gemaakt worden over de onderwerpen en de locaties waarop 'VVE-toezicht' zal worden gehouden. De bevindingen uit dit rapport over de bestandsopname VVE in de gemeente Haarlem kunnen daarvoor als uitgangspunt worden genomen. De gemeente Haarlem heeft ervoor gekozen om voortvarend van start te gaan met het uitvoeren van de bestandsopname, zodat de bevindingen van de Inspectie van het Onderwijs meegenomen kunnen worden bij het vierjarig beleidsplan.

De Hoofdinspecteur Primair onderwijs,
Dr. L.S.J.M. Henkens

Inleiding

Dit rapport is het verslag van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) in de gemeente Haarlem. VVE is bedoeld voor jonge kinderen die onvoldoende zijn toegerust voor een soepele instroom in het basisonderwijs, waardoor ze grote kans lopen om achterop te raken.

In het rapport wordt allereerst de kwaliteit van het VVE-beleid op gemeentelijk niveau gewaardeerd. Vervolgens wordt de feitelijke VVE-kwaliteit beschreven zoals die is waargenomen op in totaal 20 peuterspeelzalen en 12 basisscholen waar VVE gegeven wordt. Tenslotte worden de geconstateerde kwaliteit en het beleid met elkaar in verband gebracht en worden enkele conclusies getrokken.

In dit rapport worden de volgende onderwerpen besproken:

1. Plaatsbepaling van VVE in de gemeente Haarlem
2. De beleidscontext op gemeentelijk niveau
3. Beoordeling van de feitelijke kwaliteit van VVE op de VVE-locaties
4. Conclusies

Bij de beoordeling wordt gewerkt met een vierpuntsschaal:

1. *Staat in de kinderschoenen: verbeteringen zijn dringend nodig.*
Deze kwalificatie geeft aan dat echt iets verbeterd dient te worden.
2. *Enigszins ontwikkeld: verbeteringen zijn nodig*
Deze kwalificatie geeft aan dat het wenselijk is dat iets verbeterd wordt.
3. *Voldoende*
4. *Goed ontwikkeld: een voorbeeld voor anderen.*
Deze kwalificatie geeft aan dat dit aspect in orde is, en wel op een zodanige manier dat anderen hiervan kunnen leren.

1 Plaatsbepaling van VVE in de gemeente Haarlem

1.1 Bezochte VVE-locaties in Haarlem

Vroegschool	VVE-programma	Locatie voorschoolse educatie (pc/kc)	Gebruikt programma	Aantal doelgroep-kinderen (per 1-10-2009)	Organisatie
Spaarnesant VVE					
M.L. King	Piramide	Woelwaterfjes (n.inp)	Piramide	43	SSP
De Piramide Europa	Piramide	Mini Piramide (inp)	Piramide	29	Spaarnesant
De Piramide Boerhaave	Piramide	Schuitje Varen (inp)	Piramide	75	Spaarnesant
De Piramide Meerwijk	Ik en Ko	Meerwijk Dolfijnen (inp)	Puk en Ko	112	SSP
		Holle Bolle Gijs (inp)	Kaleidoscoop	66	SSP
De Dolfijn	Ik en Ko	Dikke Dik (n.inp)	Puk en Ko	54	SSP
		Roosmarijn	Puk en Ko	34	SSP
Hannie Schaft (locatie De Kring)	Piramide	Beerthe Bas (inp)	Piramide	27	H'iem Effect
Molenwiek Montessori	Ik en Ko	De Roze Toren (inp)	Puk en Ko	70	SSP
		Op de Rode Peddenstoel (inp)	Puk en Ko	25	SSP
					SSP
Salomo VVE					
Willem van Oranje	Piramide	t Kloppertje (inp)	Piramide	10	SSP
Parkrijkschool	Piramide	t Sprongetje (inp)	Piramide	63	SSP
De Wadden	Ik en Ko	De Wadloperfjes (inp)	Puk en Ko	109	SSP
Zevenwoudenplantsoen					
De Wadden (Boerhaave, Flemingstraat)	Schatkist	Dwergjesland (inp)	Puk en Ko	54	SSP
Stichting BAVO					
St. Bernardus	Piramide	Klaverfje 4 (inp)	Piramide	71	SSP
		Banjerfjes (inp)	Puk en Ko	24	SSP
Brandaris	Ik en Ko	De Bengelenburg (inp)	Puk en Ko	24	SSP
Franciscus Xaverius	Piramide	De Boefjes (inp)	Piramide	26	SSP
		t Peuterparndje (inp)	Puk en Ko	133	SSP
De Meer (Erasmuslaan 1)	Piramide	Meerwijk Groep Eendjes (inp)	Piramide	51	Bavo
		Meerwijk Groep Kikkers (inp)	Piramide	17	SSP

1.2 Gebruikte VVE-contextdocumenten

- Aanpassing meerjaren ontwikkelingsprogramma 2005-2009, onderdeel Onderwijsachterstandenbeleid: VVE en schakelklassen.
- Nota Herjiking peuterspeelzaalwerk (februari 2008)
- Stappenplan voor- en vroegschoolse educatie gemeente Haarlem (14 april 2009).
- Definitieve notitie doelgroepdefinitie voorschoolse educatie in Haarlem (9-6-2009).
- Voor- en vroegschoolse educatie in de kinderdagverblijven (augustus 2009).
- Handleiding Haarlems Overdrachtsformulier (HOF) (november 2009).
Haarlems Overdrachtsformulier Peuters 4+
Verwijzing VVE Haarlem.
Toestemmingsformulier t.b.v. de Indicatie VVE door peuterspeelzaal, kinderdagverblijf en wijkcontactpersoon.
Indicatieleverzoek VVE Haarlem.
- Toestemmingsformulier tbv het (Haarlems) Overdrachtsformulier (HOF) Communicatieplan 2009/2010 'Voor- en vroegschoolse educatie in Haarlem (december 2009)
- Overzicht koppels peuterspeelzalen en basisscholen in Haarlem (februari 2010).
- Intentieverklaring VVE Haarlem.
- Aanvraagformulier Onderwijsachterstandenbeleid Voor- en Vroegschoolse Educatie.
- Samenvatting eindrapportage subsidiëring VVE-peuterspeelzalen in Haarlem.
- Eindrapportage subsidiëring VVE-peuterspeelzalen in Haarlem.
- Scholingsplan en -beleid 2010 SSP.
- Zorgcoördinatie in de regio Zuid-Kennemerland (april 2010).
- Wijzer samenwerken, ten behoeve van kinderen 0-4 jaar (januari 2007).
- Aanbevelingsbrief Boekstart (29 december 2010).

In dit rapport wordt bij elk onderwerp zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de meest recente notitie.

2 De VVE-beleidscontext op gemeentelijke niveau

In onderstaande tabel staan de oordelen op de aspecten en indicatoren ten aanzien van de VVE-beleidscontext op gemeentelijk niveau. Hierbij is zoveel mogelijk de OKE-wet als referentie genomen (zie het Toezichtkader VVE 2010).

Bij elke indicator is een oordeel gegeven. In de toelichtende tekst onder de tabel wordt toegelicht waarom dat oordeel gegeven is, met name als het om een verbeterpunt (*2) of een voorbeeldig punt (*4) gaat.

1 DE VVE-CONTEXT		
1a	Gemeentelijk VVE-beleid	
1a1	Definitie doelgroepkind	4
1a2	Bereik	3
1a3	Toeleiding	3
1a4	Ouders	2
1a5	Integraal VVE-programma	3
1a6	Externe zorg	3
1a7	Interne kwaliteit/zorg van de voor- en de vroegscholen	2
1a8	Doorgaande lijn	4
1a9	Resultaten	-
1a10	Overige gemeentelijke afspraken met de vroegscholen	
1b	VVE-coördinatie op gemeentelijk niveau	3
1c	Systematische evaluatie en verbetering van VVE op gemeentelijk niveau	2

2 VVE-CONDITIES		
2a	Er is een recent GGD-rapport	3
2b	De locaties voldoen aan de VVE-subsidievoorwaarden	3
2c	Groepsrooite en dubbele bezetting	
2c1	Groepsrooite	4
2c2	Dubbele bezetting	3
2d	VVE-tijd per week	3
2e	Kwaliteit van de leidsters	
2e1	Gekwalificeerde leidsters	3
2e2	Leidsters beheersen en gebruiken de Nederlandse taal voldoende	3
2e3	Leidsters zijn geschoold voor VVE	3
2e4	Opleidingsplan per VVE-beroepskracht	3

2.1 De VVE-context

1a Het gemeentelijke VVE-beleid

1a1. Definitie doelgroepkind

In de gemeente Haarlem wordt een kind als VVE-kind aangemerkt, als voldaan wordt aan één of meer van onderstaande criteria:

1. Wanneer het kind valt onder de huidige gewichtenregeling;
2. Wanneer het kind een laag opgeleide moeder heeft, ongeacht de opleiding van de vader;
3. Wanneer het kind een laag opgeleide vader heeft, ongeacht de opleiding van de moeder;
4. Wanneer het kind een moeder heeft die een andere taal dan Nederlands spreekt met het kind of een andere taal met het kind spreekt naast het Nederlands;
5. Wanneer het kind een risico op taalachterstand van het Nederlands heeft;

6. Wanneer het kind een algemene ontwikkelingsachterstand heeft die een belemmering is voor de Nederlandse taalontwikkeling van het kind. De gegevens volgende uit de punten 1 t/m 5 worden door de Jeugd Gezondheidszorg (JGZ) vastgelegd in het Elektronisch Kinddossier (EKD) en bij een VVE-indicatie en na toestemming van de ouders, overgedragen aan de VVE-peuterspeelzaal. Voor het bepalen van de taalachterstand, punt 5, zal de JGZ op verschillende leeftijden een taaltoets afnemen. Punt 6 wordt door de VVE-peuterspeelzalen bepaald aan de hand van een observatieformulier gekoppeld aan het VVE-programma. Indien de algemene ontwikkelingsachterstand aanleiding is om het kind aan te merken als VVE-kind, zal daarover terugkoppeling plaatsvinden naar de JGZ en wordt daarvan in het EKD melding gedaan.

Uitsluitingscriteria

VVE-programma's zijn niet specifiek ontwikkeld voor kinderen die een ontwikkelingsstoornis hebben. Voor deze groep is een ander aanbod passender. Zij moeten geholpen worden door een kinderarts of een andere tweedelijns gezondheidszorgprofessional. Het is dus ook belangrijk na te denken over uitsluitingscriteria: welke kinderen komen niet in aanmerking voor voorschoolse educatie. Dit zal met name gaan om de groep kinderen met een grote zorgbehoefte, zoals druk gedrag, ADHD en andere gedragsproblemen. Als deze kinderen geplaatst worden in een groep voor voorschoolse educatie kan dat leiden tot minder aandacht voor de andere geplaatste kinderen. Bovendien kunnen ze op een gespecialiseerde opvang, bijvoorbeeld een medisch kinderdagverblijf, effectiever worden ondersteund. Een andere mogelijkheid is dat deze zorgkinderen op de peuterspeelzaal of het kinderdagverblijf ambulante ondersteuning ontvangen (Bron: Definitieve notitie doelgroepdefinitie voorschoolse educatie in Haarlem).

Dit is een voorbeeld voor anderen omdat de definitie heel expliciet, breed gedragen en officieel vastgesteld is, én omdat een eventuele ontwikkelingsachterstand ook aan de start van de peuterspeelzaalperiode wordt bepaald.

1a2. Bereik

Op 1 oktober 2008 telde de gemeente Haarlem 3343 twee- en driejarige kinderen. Op basis van het EKD van de JGZ is bepaald dat hiervan 1041 kinderen (teldatum 22 april 2009 voor de jaren 2006 en 2007) vallen onder een of meerdere criteria uit de nieuwe doelgroepdefinitie. In 2008 bezochten 610 kinderen van 2-3 jaar twee of meerdere dagdelen per week deze zogenaamde VVE-peuterspeelzalen. Hiervan kunnen ongeveer 437 kinderen worden aangemerkt als doelgroepkinderen.

Aan de hand van de gegevens uit het EKD en de nieuwe doelgroepdefinitie voor VVE-kinderen is in Haarlem de volgende conclusie getrokken:

- 30 procent van de doelgroepkinderen neemt niet deel aan een kinderdagverblijf of peuterspeelzaal

- 27 procent van de doelgroepkinderen neemt deel aan een kinderdagverblijf. Onderzoek heeft uitgewezen dat de doelgroepkinderen wonen in de wijken Schalkwijk, Haarlem Oost, Haarlem Noord, Leidsebuurt, Centrum en Haarlemmerhoutkwartier. Voor de kinderen in de laatste twee wijken is er voldoende aanbod en moeten doelgroepkinderen worden toegeleid naar dit aanbod. In de overige wijken is, naast een goede toeleiding, behoefte aan uitbreiding zodat voldoende aanbod wordt georganiseerd voor alle doelgroepkinderen.

Veel doelgroepkinderen in de gemeente Haarlem zijn van Turkse of Marokkaanse afkomst. Dit is een moeilijk bereikbare doelgroep. Er is ook een indicatieformulier. (Bron: Communicatieplan 2009/2010).

In de Intentieverklaring van de gemeente en de VVE-partners is afgesproken dat er bij de start van het schooljaar 2010/2011 naar wordt gestreefd in beeld te hebben welke kinderdagverblijven, reguliere peuterspeelzalen en basisscholen binnen de

wijken Schalkwijk, Haarlem Oost, Haarlem Noord en de Leidsebuurt een VVE-programma gaan draaien en wanneer het opleidingstraject van start gaat. (Bron: Definitieve notitie doelgroepdefinitie voorschouwe educatie in Haarlem).

Gefaseerd wordt in 2013 minimaal 90 procent van de doelgroepkinderen bereikt en zal minimaal 80 procent van de doelgroepkinderen deelnemen aan 4 dagdelen. Daarbij wordt uitgegaan van 1041 doelgroepkinderen in totaal (teldatum 1-10-2008).

De gemeente Haarlem heeft een uitgebreide doelgroepdefinitie. Deze is helder omschreven en omvat een bredere doelgroep dan de wettelijke vereiste, waardoor meer kwetsbare kinderen in aanmerking komen voor stimulering van hun ontwikkeling. De inspectie heeft echter niet nauwkeurig kunnen vaststellen tijdens haar bezoeken hoeveel peuters doelgroepkinderen waren. De indicatie is in april gestart, waardoor niet alle kinderen al 'verwerkt' waren. Ook weten en noteren de leidsters niet altijd of de peuters doelgroepkinderen zijn. Bovendien waren niet alle leidsters op de hoogte van criteria die worden gehanteerd voor de indicatie 'doelgroeppeuter'. Of de kleutergroepen voldoende doelgroepkleuters tellen, is ook niet vastgesteld; dit vanwege het feit dat niet duidelijk is welke criteria worden gebruikt voor het vaststellen van doelgroepkleuters in verband met de nieuwe gewichtenregeling.

1a3. Toeleiding

Een belangrijk onderdeel van de toeleiding van doelgroepkinderen naar VVE-voorzieningen is het programma Home Start. Dit is een programma voor opvoedingsondersteuning aan huis, uitgevoerd door vrijwilligers. De aanpak is gestoeld op principes van onderlinge steun en zelfhulp. De verwijzingen lopen via de Jeugdgezondheidszorg en Stap In. Home Start vervult een verbindende rol tussen toeleiding en licht-pedagogische opvoedingsondersteuning.

Jaarlijks bezoeken ongeveer 45 vrijwilligers, een dagdeel per week, gedurende 11 maanden per jaar 60 gezinnen.

Daarnaast voert de gemeente Haarlem ook inkomenondersteunend beleid om zoveel mogelijk doelgroepkinderen te bereiken. Ouders met een minimuminkomen kunnen daarom een zogenaamde Haarlem-pas aanvragen. Met deze pas kunnen doelgroepkinderen gratis een VVE-peuterspeelzaal bezoeken. In de

Intentieverklaring van de gemeente en de VVE-partners (voor- en vroegscholen) zijn de volgende afspraken gemaakt:

- afspraken rondom toeleiding vanuit de JGZ naar de VVE-peuterspeelzalen, VVE-kinderdagverblijven en kinderdagverblijven die nog moeten starten met VVE, zijn verwoord in de 'werkwijze toeleiding VVE-peuterspeelzalen en VVE-kinderdagverblijven' en worden door betrokkenen onderstrept en nageleefd.
- JGZ, besturen van de VVE-peuterspeelzalen, directies VVE-Kinderdagverblijven en besturen van de welzijnsinstellingen moeten op de kennis en uitvoering hiervan door (pedagogisch) medewerkers, leidsters en wijkcontactpersonen toezien.
- de stapprogramma's gelden als opstap naar een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf met VVE-aanbod.
- de wijkcontactpersonen in de stapprogramma's handelen volgens de werkwijze toeleiding VVE-peuterspeelzalen en VVE-kinderdagverblijf (Bron: Intentieverklaring VVE Haarlem).

Het communicatiedoel is het vergroten van de kennis over vroeg- en voorschools aanbod in de gemeente Haarlem ten einde de toeleiding van alle kinderen 0-4¹ jaar in Haarlem (met daarbinnen speciale aandacht voor de 1041 doelgroepkinderen)

---

¹ Vanaf 2 jaar kan er gebruik gemaakt worden van het VVE-aanbod, later instromen is ook mogelijk.

- naar het VVE-aanbod te verbeteren. Primaire doelgroepen zijn de ouders/verzorgers van de 8709 Kinderen tussen 0-4 jaar in Haarlem, secundaire doelgroepen zijn de instellingen/organisaties die werken met ouders/verzorgers van kinderen 0-4 jaar in Haarlem:
- Doelgroep 1: Alle ouders/verzorgers in gemeente Haarlem met kinderen tussen 0-4 jaar
  - Doelgroep 2: Alle ouders/verzorgers in de gemeente Haarlem met doelgroepkinderen tussen 0-4 jaar
  - Doelgroep 3: Alle instellingen/organisaties in gemeente Haarlem die werken met ouders/verzorgers met kinderen in de leeftijd 0-4 jaar (Bron: Communicatieplan 2009/2010).

Samenwerkingspartners in de toeleiding naar VVE:

Partner	Rol
Gemeente Haarlem	- Regie
Peuterspeelzalen	- Hanteren werkwijze toeleiding - Voorlichting aan alle samenwerkingspartners
Kinderdagverblijven	- Hanteren werkwijze toeleiding - Voorlichting aan alle samenwerkingspartners
Welzijnsorganisaties	- Hanteren werkwijze toeleiding - Medewerkers laten voorlichten door VVE-aanbieders - Doelgroepen toeleiden d.m.v. werkwijze toeleiding en Informatieverstrekking
JGZ Kennemerland (consultatiebureaus)	- Hanteren werkwijze toeleiding - Medewerkers laten voorlichten door VVE-aanbieders
Zelforganisaties	- Medewerkers laten voorlichten door VVE-aanbieders - Achterban informeren
Instellingen die werken met 0-4 jarigen: - basisscholen - ziekenhuizen - artsen - inburgeringstrajecten - bibliotheken	- Medewerkers laten voorlichten door VVE-aanbieders - Ouders/verzorgers informeren - Signaleren/doorverwijzen

1a4. Ouders

Een specifiek ouderbeleid voor VVE is nog in ontwikkeling. Wel zijn er nu al in het kader van VVE allerlei initiatieven om ouders voor te lichten over VVE-mogelijkheden in Haarlem. Om zoveel mogelijk (doelgroep)ouders toe te leiden naar VVE wordt er nu al gebruik gemaakt van allerlei kanalen. Er is het boekje 'opgroeien in Haarlem' dat aan ouders gegeven wordt in het kader van het project 'Haarlem felicitteert'. Er zijn VVE-voorlichtingsfilmpjes ontwikkeld. Van deze filmpjes zijn er ook versies die specifiek op de allochtone doelgroep toegespitst zijn. Om deze doelgroep beter te bereiken is ook samenwerking gezocht met zelforganisaties en inburgeringstrajecten. In september 2010 is er een gemeentelijke kickoff geweest om het bereik van VVE te vergroten.

Het specifieke ouderbeleid voor VVE is nog wel een *ontwikkelpunt*, omdat de visie, doelen en uitvoering van deze doelen nog niet vastgelegd zijn.

1a5. Integraal VVE-programma

In de voorscholen in de gemeente Haarlem worden de VVE-programma's Kaleidoscoop, Piramide of Puk en Ko aangeboden (Bron: Aanvraagformulier Onderwijsachterstandbeleid). Deze programma's voldoen aan de eisen van de OKE-wet.

1a6. Externe zorg

1a6. Externe zorg
In de gemeente Haarlem zijn in het 'Convenant zorgcoördinatie' de afspraken rondom zorgcoördinatie vastgelegd. Het gaat hier om de zorg in en aan het gezin en de afstemming in het proces tussen de professionals. Er is per gezin één plan van aanpak en één zorgcoördinator. Vanaf 1 januari 2011 zal elke instelling werken volgens de afspraken.

1a7. De interne kwaliteitszorg van de voor- en de vroegscholen

1a7. De interne kwaliteitszorg van de voor- en de vroegscholen
Het beleid om de interne kwaliteitszorg van de voor- en vroegscholen te volgen en te meten is nog in ontwikkeling. Vanaf oktober 2010 moeten de VVE-uitvoerders zich middels een 'verantwoordingsformulier' verantwoorden over de kwaliteit van VVE. Deze nieuwe manier van verantwoorden zal meer gedetailleerde informatie opleveren voor de gemeente dan tot nu toe van de instellingen gevraagd werd. Daarnaast leveren VVE-aanbieders een zogenaamd prestatieplan in. Of de nieuwe manier van bevragen van de VVE-locaties op hun kwaliteit de gemeente voldoende zicht geeft op de interne kwaliteit van de voor- en vroegscholen kan nu echter nog niet beoordeeld worden. Wel merkt de inspectie op dat er nu op gemeentelijk niveau nog geen minimumnormen/doelen zijn gesteld waaraan de basiskwaliteit op iedere locatie zou moeten voldoen. Ook ontbreekt een cyclisch systeem om de kwaliteit van VVE te evalueren en verbeteringen planmatig uit te voeren.

1a8. Doorlopende lijn

In de Intentieverklaring van de gemeente en de VVE-partners (voor- en vroegscholen) zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Schoolbesturen en besturen van de VVE-peuterspeelzalen, die verbonden zijn aan deze scholen, onderschrijven het belang van de koppels.
- De koppels stemmen de programma's onderling af waarbij als uitgangspunt geldt dat hetzelfde programma wordt aangeboden.
- Er wordt naar gestreefd koppels dan wel afstemming tussen VVE-kinderdagverblijven en VVE-basisocholen te realiseren.
- Nieuwe en bestaande koppels volgen, waar mogelijk, gezamenlijk het opleidingstraject en de opfriscursussen, met als doel het versterken van de samenwerking en het verankeren van de doorlopende lijn.
- Minimaal een keer per jaar moet een formele koppelbijeenkoms georganiseerd worden door de samenwerkende VVE-peuterspeelzalen en VVE-basischool. De schoolbesturen en besturen van de VVE-peuterspeelzalen zijn verantwoordelijk voor de organisatie van deze koppelbijeenkoms.
- Besturen van VVE-peuterspeelzalen, VVE-kinderdagverblijven en VVE-basisocholen streven er naar dat nieuw personeel binnen een half jaar na de aanstelling worden geschoold in het VVE-programma.
- De overdrachtsformulieren, gekoppeld aan het VVE-programma of het Haarlems Overdrachtsformulier (HOF), worden door VVE-peuterspeelzalen, VVE-kinderdagverblijven en de basisscholen in Haarlem gehanteerd waarbij de door de gemeente en partners vastgestelde procedure wordt gevolgd.

Doelstelling van het Haarlems Overdrachtsformulier (HOF):

- Het verbeteren van de aansluiting van voorschoolse voorzieningen met de onderbouw van het basisonderwijs door centrale aansturing van de overdracht van peuters van speelzaal en kinderopvang naar het basisonderwijs.
- Het bevorderen van een goede doorlopende ontwikkeling van kinderen door problemen in de ontwikkeling van individuele peuters die in een vroeg stadium binnen peuterspeelzaal of kinderopvangvoorziening gemiddeld worden, te registreren, vervolgens te bespreken met ouders en te melden bij de overgang naar het basisonderwijs;

- Het bevorderen van een uniforme overdracht voor heel Haarlem, om de communicatie te vergemakkelijken tussen leid(st)ers van verschillende peuterspeelzalen en kinderopvangvoorzieningen, leerkrachten van groep 1 en 2 van het basisonderwijs en de ouders van het kind.
- Het overdrachtsformulier heeft een aantal functies. Het kan dienen als:
  - instrument om belangrijke informatie over de ontwikkeling van de peuter op eenduidige wijze door te geven van de voorschoolse voorziening naar de basisschool waar het kind naartoe gaat;
  - leidraad voor een gesprek met ouders over de ontwikkeling van hun kind;
  - hulpmiddel om op systematische wijze de eigen kijk op een kind op papier te zetten;
  - middel om collegiaal overleg tussen leid(st)ers onderling en tussen leid(st)ers en leerkrachten te vergemakkelijken;
  - beperkt kindvolgsysteem, als het meerdere malen wordt ingevuld. Zo kan een doorgaande ontwikkeling zichtbaar worden gemaakt.

(Bron: Handleiding Haarlems Overdrachtsformulier).

Zowel de afspraken als het HOF zijn een voorbeeld voor anderen.

1a9. De resultaten van VVE

In de gemeente Haarlem is niet expliciet afgesproken wat de opbrengsten van VVE moeten zijn. De kwaliteit van VVE wordt nog sterk gedefinieerd in termen van het voldoen aan de organisatorische voorwaarden (certificering, voldoende bereik, aantal dagdelen, enzovoort) maar nog niet in termen van de beoogde opbrengsten van VVE in groep 2 (en 3) zowel op cognitief als sociaal-emotioneel gebied.

In de praktijk hebben alle basisscholen een leerlingvolgsysteem om de kinderen in hun ontwikkeling te volgen. Ze maken gebruik van de toetsen Ordenen en Taal toets voor Kleuters van Cito. De basisscholen nemen deze toetsen twee keer per jaar af bij alle leerlingen in de groepen 1 en 2. Er wordt dan echter niet apart bijgehouden welke vorderingen de VVE-leerlingen maken.

Bij een groot deel van de peuterspeelzalen wordt nog geen gebruik gemaakt van toetsen of observatelijsten om de ontwikkeling van kinderen te volgen.

1a10. Naderere gemeentelijke afspraken met de voor- en vroegscholen

Hoewel de regierol bij de gemeente wordt neergelegd, is er bij het VVE-beleid sprake van een gezamenlijke verantwoordelijkheid van schoolbesturen, de organisaties van peuterspeelzalen en de gemeente. Deze gezamenlijke verantwoordelijkheid moet volgens de OKE-wet worden vorm gegeven door het maken van afspraken over de kaders en de randvoorwaarden en het bewaken van de uitvoering van het VVE beleid. Dit gebeurt in Haarlem in de LEA (Lokale Educatieve Agenda). Daarnaast is voor de uitvoering van het VVE-beleid door alle partijen een intentieverklaring ondertekend (zie a8 doorgaande lijn).

1b en 1c. VVE-coördinatie en de systematische verbetering op gemeentelijk niveau
Gemeenten behoren de regie te voeren over de gemeentelijke middelen van de voor- en vroegschoolse educatie en de schakelklassen. De gemeente Haarlem heeft een VVE-functionaris die VVE-zaken op gemeentelijk niveau coördineert.
Het nader ontwikkelen en uitwerken van het beleid op basis van de binnenkomende gegevens is een *ontwikkelpunt*.

2.2 VVE-Condities

2a Recente GGD-rapporten

Over het algemeen zijn er bij ieder bezochte locatie GGD-rapporten aangetroffen. Wel merkt de inspectie op dat de meeste locaties iets langer dan een jaar geleden bezocht zijn. Ook is bij een aantal locaties niet door de gemeente gehandhaafd. Dit heeft volgens de gemeente te maken gehad met interne personele kwesties zoals langdurige ziekte.

Om de handhaving op de kwaliteit van de peuterspeelzalen te verbeteren heeft de gemeente deze taak overgeheveld van de afdeling Jeugd, Onderwijs en Sport (JOS) naar de afdeling Veiligheid, Vergunningen en Handhaving (VVH).

2b De locaties voldoen aan de VVE-(subsidie)voorwaarden
De bezochte locaties voldoen aan de VVE-subsidievoorwaarden.

2c1 Groepsgrrootte en dubbele bezetting
De VVE-peuterspeelzalen hebben doorgaans een bezetting van 15 kinderen. Dat is minder dan wat de OKE-wet eist, want daarin is de maximale groepsgrrootte op 16 gesteld, en om die reden dus een voorbeeld voor anderen. Er zijn steeds twee leiders op de groep.

2d VVE-tijd per week
Voor ouders met een 'Haarlem-pas' waren drie dagdelen beschikbaar. Deze ouders betalen ook een lager tarief. Per augustus 2010 heeft de gemeente voor deze doelgroepkinderen ook een vierde dagdeel beschikbaar gesteld. Dit vierde dagdeel is gratis voor de doelgroepkinderen.

2e Kwaliteit van de beroepskrachten
Stichting Spaarne Peuters (SSP) heeft een organisatiebreed scholingsplan. Alle pedagogisch medewerkers zijn verplicht scholingsactiviteiten te volgen (Bron: Scholingsplan en -beleid 2010 SSP). Ook de andere VVE-aanbieders hebben aangegeven een scholingsplan te hebben. De inspectie heeft echter geen exemplaar hiervan ontvangen.
De gemeente Haarlem biedt alle VVE-aanbieders financiële steun om te investeren in het scholen van groepsleiders op VVE-peuterspeelzalen, zodat alleen met bevoegd of in opleiding zijnd personeel gewerkt wordt.

3 De feitelijke kwaliteit op de VVE-locaties in 2010

In dit hoofdstuk wordt de beoordeling van de circa 20 VVE-peuterspeelzalen en 12 basisscholen samengevat. De voor- en vroegscholen zijn in 12 situaties als koppel bezocht, daarnaast zijn er 8 peuterspeelzalen afzonderlijk bezocht. Daar waar een duidelijk verschil zichtbaar is tussen de voor- en vroegscholen is dit in de toelichtende tekst aangegeven.

3.1 Context en condities

CONDITIES	'2'	'3'	'4'
1 GGD-rapport per voorschool	65%	35%	
2 Groepsruimte en dubbele bezetting			
2a Groepsruimte	5%	95%	
2b Dubbele bezetting	15%	85%	
3 VE-tijd per week	60%	40%	
4 Kwaliteit beroepskrachten			
4a Gekwalificeerde leidsters		100%	
4b Voldoende Nederlands spreken	9%	91%	
4c Gecertificeerde leidsters			
4d Opleidingsplan per VVE-beroepskracht	26%	74%	

1. GGD-rapport per voorschool

Bij de meeste voorscholen is een GGD-rapport uit 2009 beschikbaar waarin de subsidievoorwaarden zijn beoordeeld. In het overzicht is te zien dat bij 65% van de bezochte locaties dit toch als verbeterpunt wordt aangegeven. De reden hiervoor is dat de inspectie deze locaties in juni, juli of september 2010 heeft bezocht. De GGD-rapporten van deze locaties bleken te dateren van februari of maart 2009. Omdat de inspecteurs zich strikt hielden aan de norm dat het GGD-rapport niet ouder mocht zijn dan 1 jaar, is dit bij 65 procent van de bezochte locaties als verbeterpunt aangegeven. Ook is (begrijpelijk) nog niet gewerkt met de voorschriften uit het Besluit voorschoolse educatie.

2. Groepsruimte en dubbele bezetting

Vrijwel alle voorscholen voldoen aan de eisen ten aanzien van groepsruimte van 16 kinderen. Alle voorscholen hebben dubbele bezetting. Wel is de dubbele bezetting nog een verbeterpunt voor 39 procent van de vroegscholen.

3. Voldoende tijd

Meer dan de helft van de voorscholen biedt niet voldoende VVE-tijd per week aan. Deze voorscholen bieden nu nog drie dagdelen aan. Vanaf augustus 2010 heeft de gemeente Haarlem voor de doelgroepkinderen een vierde dagdeel gratis beschikbaar gesteld.

Hoewel locaties claimen dat zij met drie dagdelen wel komen aan 10 uur VVE per week, is dit niet altijd het geval. Bij meerdere peuterspeelzalen is geconstateerd dat doelgroepkinderen niet structureel alle dagdelen komen. Ook starten sommige peuterspeelzalen pas met het gericht aanbieden van het VVE-programma wanneer kinderen 3 jaar zijn. Voor het optimaal gebruik maken van VVE is het echter aan te raden om doelgroeppeuters al eerder VVE-activiteiten aan te bieden.

4. *Kwaliteit beroepskrachten*
De kwaliteit van de leidsters en leerkrachten is over het algemeen op orde. Er is echter niet voor alle beroepskrachten een opleidingsplan aanwezig.

3.2 De ouders

Ouders	'2'	'3'	'4'
- Deze voor- resp. vroegschool heeft een gericht ouderbeleid	76%	21%	3%
- De ouders zijn voorafgaand aan de plaatsing van hun peuter/adequaat geïnformeerd over het beleid en ambitieniveau van de voor- resp. vroegschool	39%	61%	-
- Er is een intake waarbij de ouders bevestigd worden over kenmerken van hun kind, over het gezin en over hun eigen wijze van opvoeden	15%	85%	-
- Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen	49%	51%	-
- Participatie in VVE-activiteiten in de voorschool	36%	61%	-
- Informeren over de ontwikkeling van hun kind	33%	67%	-
- Rekening houden met de thuistaal	6%	94%	-

Hoewel alle locaties benadrukken dat betrokkenheid en participatie van ouders de aandacht heeft, is bij de meerderheid van de voor- en vroegscholen nog geen specifiek beleid ontwikkeld. Er is vaak wel een algemene visie aanwezig, maar deze is niet concreet uitgewerkt in (gemeenschappelijke) doelen en activiteiten voor de specifieke locatie. Ouders worden globaal geïnformeerd over de werkwijze van de voor- en vroegschool, maar op bijna alle locaties kunnen ouders beter geïnformeerd worden over het ambitieniveau van de voor- en vroegschool. Het delen van het ambitieniveau kan ouders tot stevige partners maken.

Een ander verbeterpunt is het stimuleren van ouders om thuis VVE-activiteiten met hun kinderen te doen. 60 procent van de voorscholen en 23 procent van de vroegscholen doet dit nog te weinig. De voorscholen geven vaak nog geen materiaal aan ouders om thuis extra te oefenen. De vroegscholen geven wel vaker materiaal mee naar huis, maar de toetsing of dit materiaal daadwerkelijk gebruikt wordt, gebeurt nog weinig. Ouders krijgen zo weinig feedback. Ook de participatie van ouders in VVE-activiteiten kan nog bij 40 procent van de voorscholen en 33 procent van de vroegscholen verbeterd worden. Bij deze vroeg- en voorscholen bezoeken te weinig ouders de voorlichtingsbijeenkomsten en activiteiten die de locaties organiseren.

Op 55 procent van de voorscholen is ook het informeren van de ouders over de ontwikkeling van hun kinderen nog een verbeterpunt. Deze voorscholen volgen over het algemeen de kinderen nog niet systematisch en plannen niet structureel gesprekken met ouders om ze te informeren over de vorderingen en ontwikkeling van hun kinderen. Ouders krijgen doorgaans wel informatie wanneer zij zelf daarom vragen.

In positieve zin springt het rekening houden met de thuistaal eruit. Wanneer ouders de Nederlandse taal nog niet voldoende beheersen, dan zorgen de locaties ervoor dat zij ook met deze ouders kunnen communiceren. Vaak wordt er gebruik gemaakt van collega's die meertalig zijn, andere ouders die de taal spreken of er wordt naar andere creatieve oplossingen gezocht.

3.3 Kwaliteit van de uitvoering van VVE

UITVOERING VAN VVE					
1a	Kwaliteit van de educatie: Het aangeboden programma	'1'	'2'	'3'	'4'
-	Een integraal VVE-programma	3%	97%		
-	Werken met een doelgerichte planning	24%	76%		
-	Het aanbod gericht op de taalontwikkeling is voldoende dekkend	6%	94%		
-	Het aanbod Klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd	39%	61%		

Er wordt altijd gewerkt met een integraal VVE-programma. Om het programma optimaal te kunnen benutten is het echter van belang dat er gewerkt wordt met een doelgerichte planning. Opvallend is dat dit bij de bezochte vroegscholen ook gebeurt.

Voor 40 procent van de voorscholen is dit echter nog een verbeterpunt. Op deze voorscholen is het nog geen gewoonte om vooraf in een planning vast te leggen welk aanbod zij aan de kinderen gaan aanbieden. Daarnaast is ook bij 65 procent van de voorscholen onvoldoende zichtbaar dat zij – als het gaat om aanbod-rekening houden met het verschil in ontwikkeling tussen kinderen. Er wordt nog te weinig rekening gehouden met leeftijdsverschillen en ontwikkeling van individuele kinderen. Bovendien is er ook nog geen extra aandacht voor kinderen die instromen en de Nederlandse taal nog niet beheersen.

UITVOERING VAN VVE					
1b	Kwaliteit van de educatie: het pedagogisch klimaat	'1'	'2'	'3'	'4'
-	Het pedagogisch handelen van de leidsters / leerkrachten is respectvol	3%	94%	3%	3%
-	De leidsters/leerkrachten hanteren duidelijk pedagogische gedragsgrenzen	3%	94%	3%	3%
-	De leidsters stimuleren de sociale vaardigheden en competenties van de kinderen	6%	94%		
-	De leidsters stimuleren de zelfstandigheid van de kinderen	24%	76%		
-	De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitnodigend en spel- en taaluitlokkend	42%	58%		
1c	Kwaliteit van de educatie: het educatief handelen				
-	Het educatief handelen van de beide leidsters/leerkrachten is goed afgestemd op elkaar	30%	67%		
-	Er worden effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd	12%	88%		
-	De leidster/leerkracht bevordert de interactie tussen de kinderen	30%	70%		
-	De leidster/leerkracht stimuleert actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken	18%	79%	3%	
-	De leidster/leerkracht bevordert de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen	27%	73%		
-	Het gedrag van de leidsters is responsief	6%	94%		
-	De leidster/leerkracht stemt de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen	36%	64%		

1b. Het pedagogisch klimaat

Op bijna alle VVE-locaties is sprake van ondersteunend pedagogisch handelen. De leidsters en leerkrachten leren de kinderen op een positieve manier welk gedrag acceptabel is en welk gedrag te ver gaat. Op één voorschool is dit zelfs een voorbeeld voor anderen. Ook is uit de observaties gebleken dat de meerderheid van de leidsters en leerkrachten de kinderen voldoende stimuleren om sociaal vaardig te worden.

Bij dit onderdeel liggen de verbeterpunten voornamelijk bij het stimuleren van de zelfstandigheid van de kinderen en het inrichten van de ruimte. Bij 35 procent van de peuterspeelzalen en 8 procent van de kleutergroepen is het gedrag van de leidster/leerkracht nog te weinig erop gericht om de kinderen structureel zelfstandigheid bij te brengen. Deze leiders/leerkrachten maken nog te weinig gebruik van hulpmiddelen zoals dagritmekaarten. Ook worden kinderen niet voldoende gestimuleerd om zelf materialen te pakken en op te ruimen.

Op 54 procent van de voor scholen en 35 procent van de vroeg scholen is de kwaliteit van de leeromgeving een punt ter verbetering. Het gaat er hierbij vooral om dat de taligheid van de leeromgeving een impuls moet krijgen en dat de begrippen van de thema's duidelijk worden neergezet.

1c. Het educatief handelen

Over het geheel genomen kan worden gesteld dat het educatief handelen op de voor- en vroeg scholen op de meeste punten voldoende ontwikkeld is. Een positief punt is dat voldoende tijd besteed wordt aan de verschillende ontwikkelingsgebieden waaronder taal.

Op de vroeg scholen is op alle locaties de afstemming van het educatief handelen van leerkracht en tutor op elkaar als voldoende beoordeeld. Op 50 procent van de voor scholen is dit nog een verbeterpunt. Er is op alle peuterspeelzalen sprake van een dubbele bezetting en ook zijn de leiders voldoende opgeleid. Bij de helft van de bezochte peuterspeelzalen is echter nog geen duidelijke taakverdeling (op schrift) aangetroffen. Een heldere taakverdeling tussen de leiders komt ook ten goede aan betere inzet van de tutor. Een belangrijk ontwikkelpunt houdt hiermee verband: de wijze waarop het aanbod en aanpak wordt afgestemd op verschillen tussen kinderen. Op 50 procent van de voor scholen en 15 procent van de vroeg scholen vraagt dit om versterking. Op deze voor- en vroeg scholen kan buiten de turtormomenten meer rekening gehouden worden met verschillen in ondersteuningsbehoeften van kinderen. Zo wordt er bijvoorbeeld nog weinig structureel gewerkt met de kleine kring waarvoor de dubbele bezetting wel mogelijkheden geeft.

Een aantal locaties kan zich verder ontwikkelen op de interactie tussen kinderen onderling. De voorwaarden zijn vaak wel aanwezig: leerkrachten en leiders hebben een responsieve houding.

3.4

Ontwikkeling, begeleiding en zorg

3a	Ontwikkeling, begeleiding en zorg binnen de groep	'2'	'3'	'4'
-	De leiders/leerkrachten volgen de brede ontwikkeling van de kinderen	42%	58%	
-	De begeleiding is planmatig voor: de hele groep, de kleine/ tutorgroep, het individuele kind	49%	51%	
-	De evaluatie van de aangeboden zorg	55%	42%	3%

Bij het volgen van de ontwikkeling van kinderen en het begeleiden en zorg bieden binnen de groep valt op dat er met name bij de peuterspeelzalen nog bijna over de hele linie verbeteringen mogelijk zijn. Dat hier beduidend meer peuterspeelzalen nog verdere ontwikkeling nodig hebben is te verklaren uit het feit dat de voor scholen in Haartem nog relatief kort werken met VVE-programma's. Een deel van de bezochte locaties was niet gestart of leiders hadden de VVE-scholing behorende bij het programma nog niet afgerond. Zodoende werd er vaak nog geen gebruik gemaakt van observatielijsten die horen bij het VVE-programma. Basisscholen maken al langer gebruik van (landelijk genormeerde) instrumenten om de ontwikkeling van de kinderen te volgen. Ook liggen er schoolbreed vaak afspraken over registratie, het opstellen van individuele handelingsplannen voor kinderen die uitvallen en het evalueren van de extra geboden zorg. Voor 15 procent van de vroeg scholen is nog wel ontwikkeling gewenst als het gaat om de planmatige uitvoering van de zorg. Hierbij gaat het om het werken met handelingsplannen met concrete doelen. Als het gaat om het volgen van de brede ontwikkeling van de kinderen en het evalueren van de geboden zorg dan is bij 8 procent van de vroeg scholen nog verbetering mogelijk.

Zoals hierboven vermeld, is het volgen van de brede ontwikkeling van de kinderen bij 65 procent van de bezochte peuterspeelzalen nog een verbeterpunt. Bij de peuterspeelzalen ontbreekt nog vaak een observatie-instrument om leerlingen in hun ontwikkeling te volgen. Bovendien zijn leidsters nog niet gewend om wanneer ze observeren ook hun bevindingen vast te leggen. Uit gesprekken met de leidsters blijkt dat ze mondeling wel kunnen aangeven welke kinderen zich goed ontwikkelen en bij welke kinderen zij zorgen hebben. Omdat systematische observaties ontbreken is het doorgaans ook niet mogelijk om na te gaan hoe kinderen zich ontwikkelen. Ook is het bij 70 procent van de voorscholen nog niet de gewoonte om voor kinderen die stagnatie in hun ontwikkeling laten zien (in een zorgplan) vast te leggen welke interventies de leidsters plegen om deze kinderen te stimuleren in hun ontwikkeling. Een logisch gevolg van de ontbrekende zorgplannen is dat peuterspeelzalen ook niet kunnen aantonen dat zij de extra zorg (die zij eventueel wel aan kinderen geven) ook regelmatig evalueren zodat zij kunnen nagaan of de extra begeleiding het gewenste effect heeft gehad. Dit geldt voor 80 procent van de bezochte peuterspeelzalen. Zoals hierboven vermeld, ligt dit voor een deel aan de invoeringsfase waarin de meeste peuterspeelzalen nog zitten. In veel locaties wordt nog niet structureel gebruik gemaakt van de observatielijsten die bij het VVE-programma horen. In sommige gevallen worden deze wel gebruikt, maar niet effectief genoeg. Soms worden ze slechts ten dele afgenomen en soms worden ze te weinig gebruikt bij het indelen van de tuforgroepen. De leidsters gebruiken over het algemeen wel het Haarlems Overdrachtsformulier (HOF), maar deze wordt pas aan het eind van peuterspeelzaalperiode ingevuld en is in principe bedoeld als informatie voor de overdracht naar de ontvangende basisschool.

3b	Inbedding in de bredere zorgketen	'2'	'3'	'4'
-	Kinderen die zorg nodig hebben die de voor- resp. vroegschool niet kan leveren, zijn bij de leidsters/leerkrachten bekend	6%	94%	
-	De leidsters/leerkrachten melden kinderen aan voor externe zorg wanneer de voor- resp. vroegschool de gewenste zorg niet kan leveren	3%	97%	
-	De leidsters/leerkrachten blijven de ontwikkeling van kinderen met extra zorg bijhouden.	15%	85%	

De inbedding in de externe zorgketen is zowel op de voor- als vroegscholen doorgaans als voldoende beoordeeld. Bij een klein percentage voorscholen is dit nog onvoldoende ontwikkeld. Alle in het overzicht genoemde percentages bij de beoordeling met een 2 betreffen voorscholen. Uit de gesprekken die met de leidsters en leerkrachten zijn gevoerd, kwam ook duidelijk naar voren dat zij weten welke kinderen gespecialiseerde hulp nodig hadden die zij niet konden geven. Over het geheel genomen zijn zowel leidsters als leerkrachten tevreden over de contacten met de externe instanties. Wel is er in een aantal gevallen aangegeven door leidsters dat er te weinig of te laat terugkoppeling vanuit de externe instanties plaatsvindt.

3.5 Kwaliteitszorg

Interne kwaliteitszorg binnen de voor- en de vroegschool	'1'	'2'	'3'	'4'
- Er is VVE-coördinatie op de voor- resp. de vroegschool	6%	94%		
- De voor- resp. vroegschool evalueert de kwaliteit van VVE	94%	6%		
- De voor- resp. vroegschool evalueert de resultaten van VVE	42%	12%		
- De voor- resp. vroegschool werkt planmatig aan VVE-verbetermaatregelen	82%	18%		
- De voor- resp. vroegschool borgt de kwaliteit van haar educatie	64%	30%	6%	
- VVE is onderdeel van de kwaliteit van de basisschool	77%	23%		

Op bijna alle locaties is er VVE-coördinatie aanwezig. Er wordt regelmatig met elkaar gesproken over de gang van zaken en thema's worden veelal gezamenlijk voorbereid. Wat betreft kwaliteitszorg zijn er echter nog een aantal verbeterpunten. Deze liggen met name op de systematische evaluatie van de kwaliteit en de effecten van de VVE-educatie en op het doelgericht werken aan verbeteringen. Op bijna geen enkele voor- of vroegschool is een evaluatiesystematiek aanwezig. Een evaluatie van de effecten kan niet goed plaatsvinden omdat de meeste voor- en vroegscholen ook geen specifieke doelen hebben opgesteld. Door het ontbreken van een goede evaluatie krijgen de voor- en vroegscholen te weinig zicht op hun eigen zwakte plekken. En hoewel de voor- en vroegscholen zeker aan verbetering werken, zijn deze activiteiten nog niet ingebed in een concreet verbeterplan dat aansluit op de zelf geconstateerde aandachtspunten.

3.6 Doorlopende lijn

Doorlopende lijn	'2'	'3'	'4'
- Er is VVE-coördinatie tussen de voor- en de vroegschool (6)	33%	49%	
- Voldoende kinderen stromen door naar een vroegschool met een vergelijkbare VVE-aanpak (10)	21%	46%	3%
- De vroegschool zorgt voor een warme overdracht (4)	9%	76%	3%
- Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd (8)	27%	39%	9%
- Het pedagogisch en educatief handelen van de voor- en vroegschool zijn op elkaar afgestemd (8)	42%	33%	
- De voor- en de vroegschool gaan op een vergelijkbare manier met ouders om (7)	49%	30%	
- De zorg en begeleiding is op de voor- en vroegschool op een vergelijkbare wijze georganiseerd (8)	52%	24%	

(De verdeling in oordelen tussen voor- en vroegscholen is vergelijkbaar. Op veel locaties ontbreken oordelen omdat ze niet als koppel bezocht zijn. Daarom tellen de percentages niet op tot 100%.)

Dit onderdeel is wisselend beoordeeld omdat niet in alle gevallen zowel de peuterspeelzaal als basisschool zijn bezocht. Voor een aantal peuterspeelzalen is het lastig om een doorlopende lijn met een basisschool te creëren, omdat ze niet specifiek gekoppeld zijn aan een basisschool. In een enkel geval was de basisschool gestopt met hetzelfde VVE-programma uit te voeren als de vroegschool.

3.7 De resultaten van VVE

RESULTATEN	'2'	'3'	'4'
1 Resultaten worden gemeten conform de afspraken			
2 De resultaten zijn van voldoende niveau	9%	24%	
3 Verlengde kleuterperiode			

In Haarlem zijn geen afspraken in meetbare termen gemaakt over de te bereiken resultaten van VVE. Ook de VVE-locaties zelf hebben in hun beleidsplannen niet aangegeven welke opbrengsten zij beogen met VVE. Om die reden is dit onderdeel niet beoordeeld.

In het kader van de OKE-wet dienen in 2011 resultaatafspraken te worden opgesteld.

4

Conclusies

De Inspectie van het Onderwijs heeft zowel op het niveau van de gemeente, als op het niveau van de afzonderlijke locaties, gekeken naar de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie in Haarlem.

VVE op gemeenteniveau

In het kader van het onderwijsachterstandenbeleid van de gemeente Haarlem vormt VVE de laatste jaren een belangrijk speerpunt. Dat is duidelijk te merken aan de vele maatregelen die op gemeentelijk niveau zijn getroffen om de kwaliteit van de VVE te verhogen en te waarborgen. Zo zijn er in het najaar van 2010 activiteiten om meer doelgroepkinderen toe te leiden naar VVE. Ook wordt met ingang van het schooljaar 2010-2011 een vierde dagdeel gratis aangeboden voor doelgroeppeuters. Daarnaast faciliteert de gemeente scholingstrajecten van VVE-locaties en biedt zij aanvullend budget voor het observeren van peuters, het voeren van gesprekken met ouders en de aanschaf van ontwikkeliingsmaterialen. Ook de coördinatie van VVE wordt door de gemeente bekostigd. De condities voor VVE zijn in Haarlem bijna over de hele linie voldoende aanwezig. De leidsters en leerkrachten zijn voldoende gekwalificeerd om VVE-activiteiten uit te voeren. Op alle peuterspeelzalen was dubbele bezetting gegarandeerd. Ook voldeed de groepsruimte aan de norm. Verder valt op dat de kwaliteit van Haarlem op geen enkele indicator het oordeel 1 heeft gekregen.

Hoewel op gemeentelijk niveau Haarlem goed op weg is, liggen er op een aantal gebieden aandachtspunten om de kwaliteit van de VVE verder te verbeteren. Hieronder volgen de belangrijkste onderdelen die nog aandacht behoeven:

Resultaatafspraken

In het kader van de OKE-wet is het van belang dat de gemeente, samen met de betrokken VVE-partners nadrukkelijker de beoogde resultaten van VVE gaan benoemen en meten. Op dit moment is namelijk niet duidelijk welk (meetbaar) effect beoogd wordt van de extra VVE-inspanningen. Het vastleggen van concrete streefdoelen kan de opbrengstgerichtheid binnen de VVE-instellingen versterken. Op gemeentelijk niveau zijn er daarom verbeteringen mogelijk wat betreft het maken beleidskeuzes voor 'resultaatgericht' werken. Op beleidsniveau zou kunnen worden aangegeven wat de specifieke streefdoelen moeten zijn. Pas dan hebben afspraken over het systematisch verzamelen en analyseren van de opbrengsten op de locaties nut.

Ouderbetrokkenheid

Ouders zijn een belangrijke factor in het stimuleren van de ontwikkeling van hun kinderen. Om een beter effect te bereiken met VVE is het van belang dat ouders gestimuleerd worden om te participeren in VVE-activiteiten. Op gemeentelijk niveau is er echter nog niet duidelijk vastgelegd hoe de gemeente dit proces gaat stimuleren en bewaken. De aandacht is nu vooral gericht op het zoveel mogelijk bereiken van doelgroep-ouders om ze te stimuleren gebruik te maken van VVE.

Doorgaande lijn

Er zijn een aantal vroegscholen gestopt met het VVE-programma, terwijl dit niet bekend is bij de gemeente. Deze scholen geven vaak als reden aan dat het VVE-programma niet langer past bij hun onderwijsconcept. Dit heeft in enkele gevallen ook geleid tot het doorbreken van een doorgaande lijn met de voorschool. Voor de gemeente geldt daarom dat zij haar VVE-beleid nog verder kan aanscherpen door de partners, zoals welzijnsinstellingen en besturen, structureel inzichtelijk te laten maken wat de kwaliteit is van de VVE-uitvoering op de verschillende locaties. Ook het regelmatig evalueren van de afspraken uit de intentieverklaring kan handvatten

bieden om de afspraken rondom de doorgaande lijn aan te scherpen of bij te stellen.

Kwaliteitszorg

Op gemeentelijk niveau ontbreekt een kwaliteitscyclus om de kwaliteit van VVE te evalueren aan de hand van vooraf gestelde doelen. Ook bij de verschillende locaties is er nog onvoldoende sprake van evalueren van de eigen kwaliteit van VVE en het planmatig werken aan verbetermaatregelen. Op gemeentelijk niveau zijn er daarom verbeteringen mogelijk als het gaat om het stimuleren en monitoren van onderdelen van de kwaliteitszorg op de voor- en vroegscholen. Een gemeenschappelijk visie op wat kwaliteitszorg op de werkvloer inhoudt en wat de winst van een goede kwaliteitszorg is, zou ook gestimuleerd kunnen worden.

VVE op locatieniveau

Voor de beoordelingen van de afzonderlijke VVE-locaties wordt verwezen naar de betreffende rapporten.

Over het geheel genomen is in deze eerste bestandsopname in Haarlem vooral te zien dat *de voorscholen nog een ontwikkelslag te maken hebben*. Een aantal voorscholen in Haarlem werkt nog te kort met VVE-programma's om nu al zichtbaar alles al voldoende ontwikkeld te hebben. Dit heeft vooral te maken met onervarenheid met het VVE-programma en niet-afgeronde scholingen. De inspectie heeft bij de meeste locaties zeer betrokken, enthousiaste en leergierige leidsters aangetroffen. Hier ligt dus vooral een rol weggelegd voor de VVE-aanbieders om hun personeel blijvend te motiveren en per locatie de verbeterpunten planmatig aan te pakken.

Onderdelen die op locatieniveau verbetering nodig hebben zijn onder andere:

Ouders

Bij de meeste locaties ontbreekt een gericht en vastgelegd ouderbeleid en een daarvan afgeleide aanpak om de ouderparticipatie, met name in de thuisituatie, te stimuleren.

Zorg en begeleiding

Met name in de voorscholen ontbreekt nu een vastgelegd interne zorgstructuur waarbij leidsters instrumenten inzetten om de vorderingen van kinderen te volgen en zo nodig extra begeleiding te bieden. Ook het nagaan van effecten van eventueel geboden extra zorg ontbreekt nog bij te veel voorscholen.

Afstemming tussen leidsters

Op dit moment ontbreekt bij nog teveel voorscholen een vastgelegde taakverdeling waardoor de dubbele bezetting niet optimaal gebruikt wordt. Er valt meer rendement uit de dubbele bezetting te halen door bijvoorbeeld de taken gericht te verdelen.

Kwaliteitszorg

Op de locaties is over het algemeen geen (gezamenlijke) kwaliteitszorgcyclus voor VVE. In de beleidsdocumenten van de scholen wordt op verschillende plaatsen melding gemaakt van de aanwezigheid van de voorschool (schoolgids en schoolplan). Deze documenten bevatten echter geen specifieke VVE-paragraaf met de doelen die de locatie zich op dit punt stelt, verbetermaatregelen en hoe zij dit gaat evalueren.

Uitvoering

Het educatief handelen van leidsters en leerkrachten kan op een aantal onderdelen nog verder aangescerpt worden. Vooral het bevorderen van interactie tussen kinderen en de afstemming op de individuele behoeften van de kinderen heeft versterking nodig. Daarnaast is er ook meer aandacht nodig voor de inrichting van het lokaal. Bij een aantal vroegscholen is er nog weinig aandacht voor letters en cijfers. Ook de voorscholen kunnen hun ruimte taliger inrichten.

